

Wastutaw toimetaja ja wäljaandja J. Jaason.

Meie Mats.

N^o

Fr. R. Kreizwoldi nim.
Eesti NSV Riiklik
Reemotokogu

2017

32.

Mis mina hoolin, kas mina
kardan,
Mis mina hoolin uhkema-
Kas mina kardan kange-
maida.

Uhked ära udistan,
Kanged ära karistan.

☆☆☆ Weider wahetamine. ☆☆☆

Umber weerandsaja aasta eest elas Tallinna ligidial maal kandikoha pidaja Ederu Jaak oma naise Mallega. Väite loht ei andnud raske rendi juures midagi sisse ja kui merez kalad ludefiwad, siis ei olnud neil noota, millega oleks wõinud kalu merest wälja wedada. Nõnda ei olnud neil elu just kuigi fullane.

Uga neil oli siisgi ka kõrwalisi sissetulekuid: Jaak õmbles riideid ning Mall oli suur nõid ja soolapuhuja. Ohmataz mõni noor naine omale roosi rinna sisse, nitastaz teopõisj jala, ehl on lastel maa-alused, siis mindi lohe Malle juurde. Mall wõttis toobud „kosti“ wastu, luges ja lausus ja sülgas peale ja näe, haigus oligi nagu tina tuhla kadunud. Lontas mõnel hobune, oli seapõrsake wõi lambatallele „ära-tehtud“, siis mindi jällegi Malle juurde. Mall waatas wastu päewa wiinapubelist järele, raputas ja waatas weel, ning tõbe põhjus oligi korruga lää: see ehl teine walgetwerd naene wõi mustawerd mees on sõna ehl ka filmadega loomalese ära nõidunud. Kui „kosti“ tuuakse, wõib Mall seda terwetz teha ehl koguni weel tagasi nõiduda.

Oli lugu kudaz ta oli, aga Malle usuti kui imearsti ja temale toodi toidumoonna ja karjajaaku küll ja küll. Kui maalapilese ja mõne salojapandud mõrra juurde arwame, siis wõiswad nad lahelesti lahedalt elada.

Uhest lohast aga pitsitas pastal wäga walusasti: heinu ja õlgi ei toonud „tohtri“ palgaks keegi, põllulapile ei andnud midagi põhju, sellepärast oli neil lehma pidamine wäga raske. Lehmaga pidi nõu leitama ja leiti ka.

Uhel hommitul astus Mall oma Jaagu juurde, kes õues ättepaku tahus, ja lausus:

„Jaak ae, Jaak! Mina mõtlen, meie müüme oma lehma laadal ära. Mis ja sest arwad?“

„Kena küll, aga kust meie siis pudru peale piima saame?“

„Meil on wana sarwiline sikk ja wanal Kadaka Mardil on mitu kisse; wahetame siku seal kisse wastu ära. Enne Lauritse päewa weristab ta illa mõne kisse ära ja meie sikk on suurem tappa kui kits.“

„Sellega on weel aega,“ wenitas Jaak ja siktis ühe filmaga, kas tahuud paku külg õige tuleb.

„Mis aega,“ kätatas Mall, kes oma lollist mehest alati üle oli, kui mees mitte „wintis“ ei olnud. „Mis aega? Need asjad, mis paremaks ajaks teha äetasse, jääwad tihti tegemata. Nuttu riided selga, sikk läe kõrwale ja kasi Kadaka poole!“

Jaak nägi, et wälk korstnasse löi ja müristamine kannul käis, pani puud ja kirwe kõrwale ning hakkas asutama. Weidi aja pärast astus ta õnewärwast

wälja, piibunosu suus, wammuse hõlmab wõõ wahel sikk lõaga kätõrwal. Uga küsi enne, kas sikk heaga todust ära läheb? Tema rabeleb, sipleb ja situtab, nii et Jaak temast kudagi jagu ei saa. Jaagu kannatus lõpeb wiimaks ta õlja, tema wäänab lõa üle õla ja situtab kas wõi sarwed peast — tule! Kodust wiis wersta laugel peab Jaak Sawi kõrtzi juures kinni, seob siku aia külge, wõtab tiba wiina ja läheb jälle minema; weel on temal teine wiis wersta minna.

Kadaka Mart — wana Nikolai aegne solbat — firutas sauna kõrwal päilese paistel pita pingi peal. Kui ta kutsita kisa peale pea üles tõstis ja Jaaku situga nägi tulewat, mõtles ta eneses: „Kellel on, sellele antakse weel. Minul on neli kisse, nüüd toob see hea mees wiienda weel.“

Kui ta Jaagu käest wahetuse lugu kuulis, naeris ta siku suuruse üle salaja habemesse ja wahetas ta ilma tingimata kisse wastu ära.

Ueti weel sõbralikku juttu, pandi piibud põlema ja Jaak tegi minelut. Tee peal mõtles mees iseeneses: „Wana Mall andis rubla raha pealepaneki jaoks — Mart, lollitene, ei mõistnud topitatti küsida, selle wõin nüüd Sawi kõrtzis „motta panna.“

Kui Jaak Sawi kõrtzi juurde tagasi jõudis, oli ta üleni märg nagu weest wõetud. Kitis oli küll siktust wähem, aga poole ergum, käis keeru ja toetas ühtepuhju põkad wastu.

Kõrtzi juures sibus Jaak kisse aia külge ja läts wahetuse ja waewa peale liitu wõrma. Kõrtzimees oli lahke ja lõbus, jutt tuli jutust ja „pott“ tuli „potist“ — sõõgihahke kadus käest nagu minut.

Senitaua, kui Jaak sees liitu jõi ja kisse piimaandi kiitis, sündis wäljas midagi, mis teised ei teadnud.

Wana „kroonuonu“ „Põrutaja“, kõige suurem kihwamees ja karutütiategija seal nurgas, lõhtus kõrtzi kõrwal puib. Tema märkas lohe asjalugu, wiis Jaagu kisse lauta, tõi sealt kõrtzimehe siku wälja, sibus aia külge ja lõhtus puib edasi. Jaak tuli kõrtzist wälja, wõttis lõa õla peale ja kõmpis todupoole. Jalad käiswad küll risti-rästi, aga süda oli rõemus ja meelelene hea, waewa ei olnud nagu olemaski.

Kodus wõttis Mall oma mehe ja kisse suure rõemuga wastu.

„Waata nüüd, Jaak,“ lausus tema, „nüüd oleme lehma murest lahti. Kas ma ei ütelnud sulle: Kadaka Mardil on kitesid küllalt. Kitesele on nüüd wõsinud, täna õhtul ma teda enam ei läpsagi.“

Naene tegi tulewasi plaanisid kisse piimaanni lohta ja mees seletas oma waewalist reisu ja sedo, kudaz ta Mardile ligiantud rubla oli peale pannud.

Hommitu wara oli Mall juba jalul, wõttis walge

libuete lätte ja läts lauta litse lüpsma. „Saab näha, kui palju ta õige piima annab?“ mõtles õnnelik Mall ja lütkitas litse alla. Kui ta läeb sinna sirutas, kust piim pidi tulema, ehmatas ta poolsurruks: kisel ei olnud udara asetti, tema ees seisis selge fitt! Mall kargas lohtudes püsti, waatas looma eest ja tagant: fitt mis fitt. Wihase kisaga tormas ta mehe woodi ette:

„Jaak, sina wanapagan oled situ toonud. Kus finul, jaadanal, filmad olivad, kui sa Mardiga kaup tegid? Oh, sa poolpimedat, nüüd lastis ennast üle lüüa! Wähem fitt suurema wasta, rubla raha peale — oh ja pörguline! Silmapill riided selgo, wii tema fitukonn tagasi!“ karjus Mall ja tagus rusitaga Jaagu sängi tulba otsa. Jaak püüdis küll õiendada, et tema tõesti litse toonud, aga naine ei lastnud suudgi lahti teha.

Natulese aja pärast astus Jaak wärawast wälja, fitt sarwipidi järel ja süda sappi täis.

Tuttawa Sawi kõrtfi juures sidus ta situ wana lohta aia külge, läts sisse pead parandama ja asjalugu arutama. Kõrtfimees kurtis küll tema õnnetu üle, aga ei teadnud sellest vähematgi seletust anda. Kumbki neist ei pannud tähele kudas wana „kroonu onu“ „Põrutaja“ nagu wari kõrtfist kadus. Nagu wälk jooffis see situ juurde, wiis selle lauta ja sidus litse aia külge asemele. Ise tuli ta kõrtfi tagasi, kõhitas tasalesti habemele naeru, nagu ei oleks midagi sündinud.

Jaak mõttis jälle looma sarwipidi järele ja sammus Kadala poole. Mart nägi Jaaku litsega tulewat ja mõtles, et naine kodus wahetuse-kaubaga rahul ei ole ning litse tagasi tuua lasjed.

„See ei ole kellegi mehe tegu,“ karjustas Jaak litse aia külge sidudes. „Mina wahetasin sinu käest litse ja sina annad mulle telmi lombel situ asemele. Wean nagu narr fittu edasi ja tagasi ja pean ilma süüta naise sõimu kannatama. Kõnni sina 40 wersta porise teega, fitt sarwipidi järel, katsu mis su kael ja kintjud siis teewad! Keda ja narrid ja mõntad?“

„Mis hullu juttu sa ajad,“ pahandas Mart wastu. „Mina andsin sulle litse ja sina oled minu loomale tagasi toonud. Sina ja sinu Mall olete pimedad wõi purjus olnud. Uja filmad lahti ja waata nüüd, kas see kits wõi fitt on?“

„Miina ae, Miina!“ hüüdis Mart oma naist, „tule lüpsa kits siin Jaagu filmade all ära, waene loomale ei ole wiist kahel päewal lüpsa saanud!“

Naine ruli ja lüpsis poole libu piima täis. Jaak oli nagu pilwist kukkunud, temal oli häbi; ei saanud sõnatest suust.

„Mart, sul on õigus, lausus ta alandlikult, „sul on õigus, Mall oli liig kuri ja karune, wiha teeb inimese filmad pimedaks. Uga nüüd,“ ütles ta järsku kurjaks saades, „nüüd lähen litsega koju ja wana Malle wõtan kaelapidi lätte!“

Jaak sammus tuttavat teed tagasi ja mõtles „Kõrtfist mööda minna, aga kõrtfimees, kellele see lugu juba nalja tegi, seisib ukse peal ja küsis naerdes: „No, kas sa sisse ei tulegi?“

„Mis sa mõistad minna wõi olla,“ lausus Jaak ja sidus litse aia külge.

Kroonuonu tuli parajasti pööningult magamast, külapoifid olivad ta pea „pommi“ pannud, kui ta neile Türgi sõjast imelugusid jutustas. Tema nägi litse aia küljes, wahetas ruttu ümber, läts kõrtfi ja küsis, lollu nagu tehes:

„Mis sa, wana Jaak, selle litsega õige kõnnid? Lähed ja tuled iga päew, ja laata ei ole kusti olemas?“

Jaak seletas asjalugu ja ostis weel kroonuonule „poole hunti“

Kui Jaak wärawast õue astus, seisib Mall ukse ees, pani käe filmade üle ja wahitis, keda mees nüüd toob. Ta läts mehele wastu, löi käed kokku ja tiffendas:

„Oh sa kuriwaim, oh sa kuriwaim! Sällegi sellejama situ koju tagasi toonud!“

Waewalt sai ta neid sõnu ütelda, seal kahmas Jaak, kellel tubli „kuraas“ kõrtfist oli pähe wõdetud, rehawarre aia pealt: „Wõi fitt, wõi fitt, wõi fitt, wõi fitt,“ nõnda läis tattis plats plaksu järele Malle piha peale. Ei tea kui kaua Jaak wihatujus oma teistpoolt oleks tagunud, aga see pistis punuma ja hulus weel kaugele:

„Oh ma waene hing, mis pean ma nüüd tegema! Nüüd on ta tõesti hulluks läinud! Suure situ wiis ta ära, näru löi asemele, raha pani ta nahka ja nüüd tahab ta mind weel ära tappa!“

Jaak, kes oma äkilise tuju üle ifegi lohtunud oli, löi filmad kõrwale looma peale, katuses jeda eest ja tagant ja nägi nüüd ifegi, et see fitt oli.

„Sitt on päris jaadana nagu, ja jaadan üffi wõib filmi muuta,“ mõtles Jaak, wistas rehawarre kõrwale ja läts wärawast wälja. Mall nägi, kudas ta metsatuta taha kadus. Kuhu? Ei tea!

Mall jaatis õv rahutumalt mööda. Kõrtsekaup oli luhta läinud, Jaak ei tulnud enam tagasi, ja piht walutas rehawarre lööklidest. Hommitul pani ta uued riided selga, uue mütsi pähe, mõttis situ läekõrwale ja sammus Kadala poole. Tema tahtis ise wana Mardiga rääkida, tahtis teda juu sisse sõimata ja siis litse eht oma suure situ tagasi tuua.

Sawi kõrtfi juures pidas ta kinni, sidus situ aia külge ja läts sisse kuulama, kuda wiisi Jaak siit mööda läinud ja palju ta raha ära purjutanud. Wana kroonuonu märkas asjalugu, ja senitaua, kui naine sees harutas, wahetas ta situ litse wastu ümber. Mall tuli wälja, ei märkanud asjalooft midagi ja astus loomaga Kadala poole.

Mart tegi weel suuremad filmad kui kunagi enne, kui ta naist litsega nägi tulewat.

„Oh sa wiimane näru, habemata wõrukael, metsaline,“ kätatas naine, kui ta õuwarawa lahti mõttis.

„Sina petad minu meest päise päewa ajal! Siin on su fituroju, filmapill anna minu suur fitt ja rubla raha tagasi, eht waheta mulle kits mis lüpsab!“

Mart wahitis sõnalaujumata wihase naife peale. Kui see oma kädistamise lõpetanud oli, küsis ta külmalt ja kuwalt.

„Kas sa siis arwad selle situ olewat? Uja filmad lahti ja waata ometi!“

„Situ olema, situ,“ kätas wihane naine ja pöö-

ras omad jäänud looma poole. Nüüri jäi ta seisma nagu soolafammas — tema ees seisid elus kits. Naine wõttis löa lahti ja tahtis ära minna, aga Mart hüüdis weel:

„Sina oled küll eluaeg teisi inimesi nõidunud, aga nüüd oled sa hullust beaht iseennast, oma mehe ja selle kitse ära nõidunud. Aga näe, kes nüüd weel kord selle kitsega siia tagasi tuleb, see saab jeda!“

Selle juures kõigutas ta oma jämedat kadast leppi, millele terawad lijud olivad külge lõigatud.

Mall läks nüüd oma lorda kitsega kojupoole. Kodus leidis ta Jaaku woodis magamas. Wiimane oli kõrgis kinnud oma meelepaha ära uputamas. Kui Mall kitsepiima ära teetis ja Jaaku sõõma tutsus, ümises see:

„Siit, siit, . . . nõid . . . nõidus . . .“

„Nõidus jah,“ kostis Mall ja hakkas nüüd kindlasti nõialuqufid uskuma, kuna ta neid enne teistele oli ette waletanud.

A. Reinwald.

Räbal lugu.

Oli jälle kaunis hilja poole, na' umbes kella ühe aeg, kui ma jektimajast wälja tulin ja lõbusas tujus kodu o-sima hakkasin. Et oma „õrnemat poolt“ lämbumise surmast, mida igadhtuse noomimisejuttuse tauane tagasihoidmine temale toonud oleks, peasta, hakkasin ma juba uulitsa nurgal wärawa wõtit otstima; igatsetin ma ju wõimalikult kiiresti tema armast healt kuuda. Ja muidugi! Kus mõte, aga lugu läks teisiti — ma olin wõime koju unustanud. Wäga fena!

Wastu uulitsat olivad ainult kondo'id ja poed, üürilised elasiwad tagapool; seega ei oleks ma ühtegi hingelist üles-aratada suunud. Noh, minu ainumats lootusjeks jäi, et naaber Braun itka hiljem weel koju tuli. Ma jäingi teda ootama, ehk küll lõitaw idatuul uulitsatel wingu ja tubli lumetui'k ootamist wastumeelseks tegi. Südamehätega tammusin ma edasi ja tagasi, sest külm pippus kallale ja itka jälle piinas mind mõte: Kui Braun sugugi ei tule?

Aga ta oli hea mees, ja tuli. Kolmweeran' kats ilmus ta nähtawale ja ta esimesed sõnad olivad: „Inimene, ega Teie ka wärawawõitit koju ei unustanud!“

See „ka“ tortas mul südamesse ja wiisaga wastasin ma:

„Noh, ma ei looda ometi, et Teie enda wõime koju jätnud olete?“

„Eiisgi, armas sõber, unustasin küll,“ kostis ta kõigesuurema hingerahuga: „aga kannatame pikut, minu wend, kes wiimast „mutti“ mängima jäi, tuleb warsti — siis oleme peasenud.“

Noh, meie kogusime kannatust ja rändasime jällegi marus ja lumetuisus edasi ja tagasi. Aga küll oli pikit „mutt,“ mille kallal noorem Braun jändas. Seft kulus rohte pool tundi, enne kui ta tuitudes ümber nurga tuli ja meid suure rõdemuga teretas: „Lapsed, see on ju wäga ilus, et teid siit eest leian, ma o'en oma wõime koju unustanud.“

Kui mõtted kedagi tappa suudalsiwad, siis ole's Braunide wennased suenult minu jalge ette longema pidanud. Et aga lugu nii ladus ei ole, teime koos igajuguseid wõimalikustid ja wõimatuid plaanid selle üle, kuidas sisse peafeda. Oligi tungiwalt waja, seft meie jookime juba rändawate lumefammastena ja meie pead aurasiwad rasteft mõtlemiseft.

„Meid on kolm tugewat meest,“ arwas wanem Braun, „mis oleks, kui meie kõigest jõust wastu wärawat tormasime ja teda purustada katsusime?“

Ja jeda tegimegi, tui meil hing rindu kinni jäi ja kõit küljekondid ratsusiwad. Muidugi asjata! Wäraw hoolis meist niijama wähe kui juureft duefoerast, kes juba poole tundi naabrimajas hulus. Ke! löi kolm. Meelt heites wahisime meie kolmekesti maja peale, kui üks umbes 18 aastane noormees, ühki korw kummuli peas, maja poole sammus, mille kallal meie praegu oma mehejõudu pillanud. Meie hõiskasime wõidurõemuse, seft nüüd olime peasenud. See oli ju wäike faubamees kolmendamaft dueft, kes sõseselt faubareisult tagasi tuli. Muidugi oli tal wõiti kaafas. Nutuga kõnelesime temale oma äparduseft ja katsesest, m'da meie sissepeasemiseft ette wõtnud.

„Aga kas teie torrats katsusite, kas wäraw tõesti lufus on?“ küüis jõnifas, wajutas kääraua peale ja sammus naeredes õue. Wäraw mill: ees meie tats tundi wandunud ja külmetanud, läts kergesti lahti. Ta ei olnudgi lufus!

Müts maha!

Mats alati on tubli mees —

Ta kedagi ei pelga,

Ei kummarda ta saksa ees,

Ei tõmba küüru selga.

Kord astus oma pambuga

Ta läbi mõisa õue,

Saks tuli wastu kärkeides

Kui kõige kurjem kõue:

„Kas sina, tõbras, parumit

Ei enam tunda taha?“

Wõi on sul munad mütsi sees —

Et müts ei wotab maha?“

Kas tead, ma lasen keppisid

Su jaoks tallist tuua?“

Ei aita see, siis lasen ma

Sind kase otsa puua!“

Mats julgelt astub edasi,

Ei taha saksa nähe.

Ja mütsikese waotab

Ta üle kõrwe pähe.

Kui herra kärab edasi,

Siis kõigutab ta sulge —

Kes seda riista näha saab

See pole enam julge!

Mats sammub mõttes edasi

Ei liiguta ta mütsi,

Ta hüüab teepealt tagasi:

„Nii hirmutage Jütsi.“

Kui külm mu nina näpistab

Ja kärbib kõrwalehti,

Noh, kellega siis „Meie Mats“

Wõib oma nägu ehti?“

Mats wõtab mütsi maha küll,

Siis seisab müts tal põues,

See sünnib to a s, t e a t r e s,

Kuid mitte m õ i s a õ u e s.

A. Reinwald.

Kaks wõimu.

K. Wibuane.

Siina jutufesed.

Üks isand jättis alati oma teenrile peale sõõgi ainult lõõdid närida. Teener hakkas siis taewast paluma, et tema isandale saats aastaks ja tema enesele saats üheks aastaks elu kingitaks. Kui tema käest järele päritti, mis niisugune palwe tähendab, wastas ta: „Kui ma ühe aasta lauemini elan, siis ei korista keegi teine minu isanda kontisid paremini kottu, kui just mina ise.“

* * *

Külaline istus majaperemehega sõõgilauas. Peremees oli kange sõõgiisuga ja sõi sõil toidud külalise eest ära. Wiimane küsis siis küünalt tuua. „Kas weel wara pole?“ — küsis peremees. Külaline kostis: „Aga mina ei näe laua peal enam midagi.“

* * *

Külaline, kellele lahjat wiina anti, hakkas toitustid kiitma. Majaperemehes küsis, miks ta toitustid kiidab, kuna neid weel laua peale pole antudgi. Külaline wastas: „Mis siis weel muust kõneleda, kui sellel leedetud weelgi siin wiina maitse on.“

* * *

Maakonnawalitseja jalutas templis ja küsis munga käest, kas see ka lihatoitustid sõõb (mida wiimane aga ei tohi süüa).

„Wahest harwa,“ wastas see, „ainult siis, kui ma wiina joon.“

„Mis? Kas sa ka wiina jood?“

„Ainult wähe, ja sedagi ainult siis, kui äi ja naine minu juurde tulewad. Siis lõbutseme üheskoos natukene.“

Siis ütles ametnik wihaga:

„Oh sul on siis naine ka? See ei käi ju ometi luidagi mungaseisusega kottu! Hommen päew panen asja kubernerile ette, et ta su käest mungatunnistuse ära wõtaks.“

Munk kostis rahulikult: „Ära ilmaaegu waewa näe: juba kolme aasta eest wõeti see tunnistus minu käest sellepärast ära, et ma kaalakohtulises kuriteos sisse kullufin.“

* * *

Keegi waene inimene, kes oma lõhu kodus oli klišid täis sõõnud, läks peale selle wälja jalutama. Seal sattus ta ühe rikka isandaga kottu, kes teda oma juurde lauale kutsus. Waejel oli oma lehmusest häbi ja ta hakkas kiitema, et ta praegu just oma lõhu koeraliha täis sõõnud (hiinlased peawad koera liha kõige paremaks maiustoiduks), ja et ta sellepärast enam süüa ei wõi, kui aga temale wiina pakutaks, siis wõtaks tema selle hea meelega wastu. Kui ta parajasti oma juttu sai lõpetanud, läks ta süda järsku sandiks ja ta hakkas oksjele. Siis küsis rikas mees tema käest:

„Sa ütlesid, et koeraliha oled sõõnud, aga miks ja nüüd klišid oksendad?“

Waene mees wastas puigeldes: „Mina sõin ikka küll koera liha, aga nagu näha, on koer, kelle liha ma sõin, klišid sõõnud!“

* * *

Keegi laenas weksli peale raha.

Wõlausaldaja ütles: „Pole wekslit tarwis, joo nista mulle oma näopilt üles.“

Laenaja küsis: „Miks pärast ja seda nõuad?“

„Ma lardan seda, et kui ma raha hakkam kätte nõudma, siis enam niisugust lahket nägu ei näe.“

* * *

Reegi elbis teelt ära. Temale tuli tumm vastu. Elhija hakkas tumma läest teed küsima, kuid see näitas järelepärimiste peale ainult lätega, et ta raha tahab ja ainult selle tingimisega elhija tee peale välja wiib. Teekäija sai wiimaks asjast aru ja andis tummale mõned rahad. Selle peale tegi tumm oma suu lahti ja seletas selgel sõnal, kuhu tarwis on minna, et tee peale jõuda.

Elhija küsis: „Miks pärast ja enne raha saamist enese tummaks tegid?“

„Sellepärast, et praegusel ajal ainult need ilmas kõneleda oskavad, kellel raha taskus on.“

* * *

Ühe seitsmekümne-aastase üliõpilase teise poolele tõi kurg korraga pojakese. Et üliõpilasel enesel juba hull aastaid turja peal oli, sellepärast pani ta poja nimeks „Aasta.“ Warsti sündis temale jälle teine poeg. Et isa õpetlaste seisusest oli, sellepärast nimetas ta selle poja „Õppimiseks“. Mõne aja pärast sündis kolmas poeg ja isa ütles siis naerdes: „Tõesti on see naeruwäärne, et minu wanadusele inimesele veel lapsed sünnivad!“ Sellepärast pani ta oma kolmandale pojale „Naer“ nimeks.

Kui tõi kolm poega suuremaks lastawad, saatwad wanemad neid ütsford metsa puid tooma. Kui nad metsast tagasi tulid, küsis isa ema läest, kes nendest kõige rohkem on puid toonud.

Ema wastas: „Aasta tõi ühe kimbu, Õppimine ei toonud mitte midagi ja ainult Naer tõi terve selja-täie.“

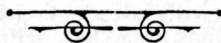
* * *

Ühe isa poeg armastas lastlastes majades käia. Isa hakkas teda selle eest noomima ja ütles:

„Sina kõlbmata elajas! Igatord, kui mina sinna lähen, siis vähemalt ühesjal korral kümne korra saast leian sinu sealt eest.“

Selle peale kostis poeg: „Kas sul, isa, häbi pole mind selle eest noomida, kui ja ometi ise seal alati ühe korra rohkem käid kui mina.“

Tõlkinud — as —

Meie parun Schillingiga.

Rahwasaadik tuli duumawaheajal koju kaima ja läks siis ka seltsimajasse, kus parajasti pidudõhtu oli. Reegi talumees tellis, et saadiku herra niitid ka rahwale ühe kõne peats.

„Minul ei ole mitte siin koht kõnelemiseks,“ seletab saadiku herra armulise naeratuslega. „Lauria palees — waat! seal kõnelen mina!“

„Aga ma pole ajalehtedest jeda kunagi lugenud, et Teie ka Lauria palees olete kõnelenud,“ tähendab terane talumees.

Rahwasaadik sattub segadusse, punastab ja ütles siis togeledes:

„No jah, . . . ülesõidistel koosolekutel . . . seal küll pole . . . wõi seal kõik kõneleda jõuavad, aga . . . agartomisonis, seal meie parun Schillingiga kõneleme.“

Ai — wai — rai

Raupmehe kawalus.

Raupmees Aronsohn õpetab uut müüjat: „Waja on itka ilusti hindasid fertitada: siin kopitas, seal kats, teijal rohkemgi weel; wiimaks tuleb tena summate välja. Ja ostjale peab itka ilusti selgeks tegema, miis kaup kallimaks on läinud. Waadake korrats. „Prouale, kes parajasti poodi tuleb“: „Mida armulised prouad soovivad?“

„Kats küünart musta siidi riiet.“

„Kohhe, tohe, küünar maksab 85 kopit.“

„Aga, ma maksin harilikult 70 kopit küünrast.“

„Jah, armuline proua, see oli waremalt, aga Teie ei tea wist, et siidiuside seas kaif mäsab; siidi hind on poole kallimaks tõusnud, ja kui ma juhtumise kaupa osta saanud ei oleks, siis oleksin pidanud rubla küünrast wõtma.“

Õstja maksab ja lahtub.

Peremees wõidurõemalt: „Waadake, nii tehakse. Talitage müüd järgmise naisterahwaga!“

Proua soovib kolm küünart paela ja kui müüja 40 kop. küsib, seletab proua, et ta harilikult itka 30 kop. maksnud.

„Ja muudugi, armulised prouad, aga tauba hind on palju tõusnud, paela ei ole peaaegu saadagi, sest kärelda talwe mõjul on kõik paelussid ära kårwanud!“

ha

Taadi wiimased sõnad.

Kui alles lapsepõlwes
Ma murul mängisin
Ja armsa ema hõlmas
Sealt koju kändisin,

Kus taadi põlwe peale
Ma rõemsast' istusin.

Taat westis juttu mulle'
Ma waikselt kuulasin.

Ta Eesti end'sest rahwast
Wõis mõnda westata,
Kuis wõidelnud nad wahwast'
Raudriides meestega.

Ta mõnda häda kurtis,

Kus orja-ikke all

Kõik rahwas saksa kartis,
Siin meie isamaal.

Ta kaebas walu pihas,
Mis noorelt kannatan'd,
Kus mõisaherra wihas
On keppi kulutan'd!

„Ma kannatasin palju

„Siin orjapõlwe a'al!

„Mu noorus, terwis, rammu

„Jäi mõisa põllu peal!“

Weel mäletan ta juttu,
Kuis kuri olnud ilm. —

Ei wõin'd ma keelda nuttu,
Kui kustus taadi silm!

Mu kõrwus — ehk küll ammu,

Weel kõlamas ta heal:

„Mu noorus, terwis, rammu

„Jäi mõisa põllu peal!“

J. Allisson.

P Ö R G U S .

Elektritali, finalaswalge, filmipimestaw, kirgas juure hoone ees.

„See ongi pörguäärav,“ tuli mulle toriga meelde ja ma astusin lähemale, saagu wõi sandem.

Suwitaw on omeli näha, kas pörgu tdesti niifugune on, nagu teba igal pühapäewal kirjeldatse.

Astusin kõrget trepi mööda üles, astmed näiswad marmorist olewat, puhtad nõnda et tolmukibet kusagil ei ole.

Uts tõmbati minu nina ees lahsti. Ma astusin pörgusse. Rahel pool uft seiswad peenes mustas älitonnas teenrid. Ma tõmbasin nimelaarti taskust ja ulatafin nende lätte, heitsin ise selle juures salaja pillusid pörgu teenrite poole — harilikud inimesed, muud kui puhtamalt ja wiisakamalt riides, kui meie „Kulblõwi“ ehk „Rohali“ teenrid, ega kummarda nõnda alandlikult ega roomates. Saba ei märkanud ma ka nenda juures. See, wõib olla, oli kudagi wiifi ofawasti riiete alla ära peidetud.

Ma wõisin ebasi astuda.

Kõrgeft elektrist walgustatud, wõlwitud eesruumist, mille seinu suurepäralised wana Greeka ja praeguse aja kunstnikute kujud ehtiswad, ja weel ühest wähemast toast läbi minnes, jõudsin üksna ootamata suurde söögisaali.

„Estonia“ pidusööt uue-aasta sõjel ei olnud pooltgi nõnda tore, kui pörgusaal. Ma pidin lohe tagasi astuma, sest kes muud seal lauas istuwad, kui päris kradid ja õgimad pörgu kateldes keedetud patuste inimeste liha. Aga parajasti tõusis teisel pool laua otsas pill mees üles ja ütles kõwa, selge healega:

„Aulised lauafeltilised!“

Mulle tuli kõneleja nägu tuttaw ette. Ma olin teba pildi peal näinud; igatahes oli ta mõni politika-mees, wahest mõni Ühisriitide presidentidest wõi Englise minister Gladstone.

Mulle näidati wiisakalt tühja platsi peale. Ma ei lastnud seda enesele kats lorda ütelda; ei saa ju ka igatord pörgu suurlastega lauas istuda.

Kõne isju ei olnud mul aega lähemalt tähele panna. Olin ametis et oma lauafeltilisi, söögisaali ja laua ning lauandude hillgust ja söökisid filmitteda.

Saal oli elektripäitese läbi walgustatud. Seinte ääres kaswasiwad palmid ja teised lõunamaa puud. Laua peal suurte aluste peal, roheliste, õitewate leht-taimede warjus, olimad wäga mitmesugused isuäratawad toidud, igalühel silt juures, mille peal toidu teemalil koosseis üles tähendatud oli. Pudelites wirwendasiwad roosad, punased, kollased ja walged karastawad joogid. Pudelite kõrwal kirgasiwad mäekristallist klaasid.

Ma hakkasin söögijedelit tähele panema. Mitme-

jugused linnupraed, soustid, supid, buljongid, pirulad, kalad, austrid, wähjad, munad, kilud, sardinid, delika-tesesed, õunad, wiinamarjad, apelsinid, wiigimarjad, abrikosid, mandlid . . .

Ühe sõnaga: filmad laskiwad kõite seda nãhes kirjuts.

Kõne, mis poolteadusline, poolnalja kõne oli, lõppes. Näüd algas üleüldine elaw kõnelõmin; wahete wahel löödi klaasid kokku, lasti kedagi elada, tehti nalja . . .

Juba ümbruse iludus mõjus joowastawalt. Kui ma weel oma isju ennemaitsemata loitubega ja jãnu weini ning shampanjeriga olin kustutanud, oli mul tuju täiesti suurepäraline, nõnda et kõnet joowisin pidada. Mulle teatadi aga, et mõned enne mind seda tahawad teha; anti nende nimekirigi mulle lätte, kus ka iga kõneaine ära oli tähendatud. Kõnelejate seas olwad niifugused nimed, et ma korraga kõnepidamise lusti kaotasin. Mis te arwate, kui kõnelejate seas nimed leiata, nagu Mirabeau, Siso, Gladstone, Peelik, Mary, Lassal, August Comte, Englise õpetaja Drummond ja weel palju teisi. Ka naisterahwad ei puudunud.

Kad kõnelesiwad kõit wäga arusaadawal, populaarilisel keelel, nalja ja lõbusaid näitusi ning wõrdlusi kõne seas tarwitades.

Ma sain nüüd ka juba mahti lauas istujaid lähemalt filmitteda. Nende hulgas oli tuttawaid nägusid. Hattasin oma kaaslaste käest lähemalt järele pärima, kes need kõit on.

„Need on terwest ilmast siin koos, kõit mis ühesõnaga „intelligents“ nimetatatse, kõit haritlased, õpetlased, suurwaimud ja nende järellõijad on siin.

Ma wahitsin auartusega oma naabrid.

Korraga pöörasiwad kõitide filmad saali ühe otsa poole.

Ma ei olnud ennem tähelegi pannud, et seal näitelawa oli.

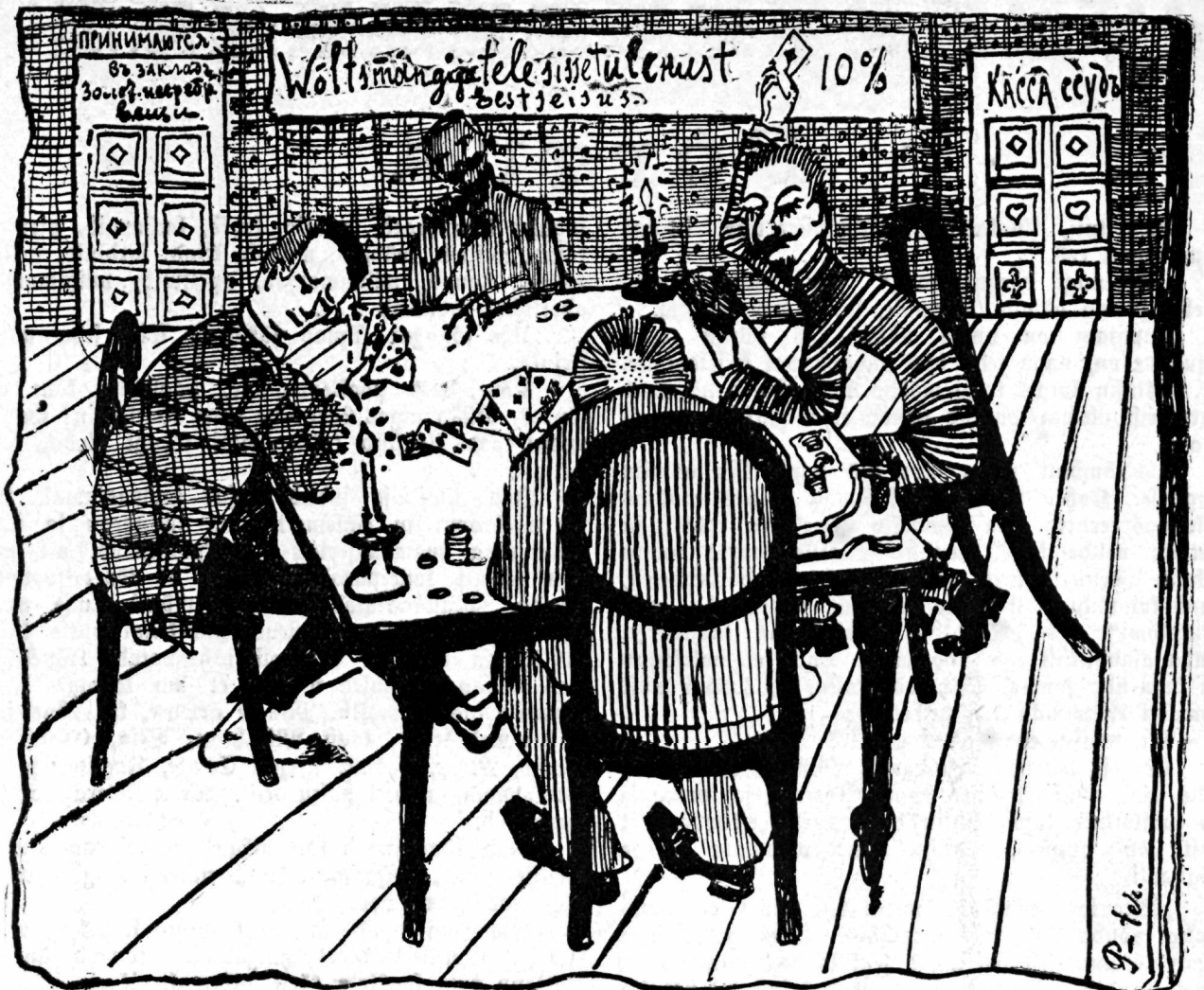
Gesriie läks tahale poole ja suur saja meheline orkester tuli nähtawale. Suurte juulstega kapellmeister tegi lauasisujate poole kerge kumarduse ja raputas siis tasakesti taktilepiga puldi wastu.

Kõit jäi waitseks, siis aga kõlasiwad toriga suurepäralise orkestri helid läbi saali.

Nagu külm wesi jooksis mul üle leha: nii ilusat muusikat ei olnud ma maa peal weel kuulnud.

Ehnevoigt ja Kirshfeldt juudawad waewalt pörgu kapellega wõistelda. Seal terwe maailma paremad kunstnikud mängimas. Järgmisel päewal üteldi Paqanini wiuli-kontsert olema.

Steenest mõista wõisin ma nõuts selleks kontserdiks

Wõltsmängija Rõngas (kittutud kanale): „Saapaid sul enam ei ole, raha ka ei ole, pane nüüd riided panti, muudu mängust wälja!“

Runahabe wenelane: „Я дамъ рубль за поджакъ.“

Suut Leiba Siifson: „Sina, herra Kana, tulep homme minu poodi ja ostop sealst uus riie.“

finna jääda. Kuuldi weel paljude teiste tähtsate kunstnikkude kontseriid lähemal ajal olema.

Oli nimelt peale lõunane aeg. Nagu mu lauaseltfilised seletasiwad, tarwitatakse seda pörgus lõbustamisel ja meelelahutusel, kuna terve ennelõunane aeg t õ õ peale tarwitatakse.

„Aga kas siis tööd siin ka tehtakse?“ küsisin ma imestades. Sest hiljuti olin ma taewas läinud, ja sealgi ei olnud tööd tehtud. Korruga tuli mul meelde, et juba lapsepõlwes kusagilt pühast raamatust olin lugenud: pörgus sunnitakse katelde alla tuld tegema.

„Siia ei saa ükski laiskleja... Siin teewad kõik tööd.“ Laisklejad lähewad taewasse. Sinna wõetakse neid heal meelel vastu.“

Ma muutusin lihtsalt küsimuse märgiks. „Kudas laisklejad taewasse peafewad?“ küsisin wiimats ägedalt.

„Wäga lihtsalt,“ seletas minu kaaslane. Need, kes maa peal tööd ei wiitsi teha, paluwad ja laulawad

pilli palmelaulusid. Ja kas teil meeles ei ole, mis „kirjutud“ on: kes palub jne.

Mul ei jäänud muud kui selle lihtsa seletuse üle imestada.

„Aga suured kurjategijad, wargad, kelmid ja muud selle sarnased, kus need on? Muudugi siin, pörgus?“ küsisin ma edasi.

„Elsite wäga kui nõnda arwate. Ka need on kõik taewas.“

„Noh, see on lihtsalt wõimata,“ wastasin mina.

„Mitte jurgugi. Meil pruukis ainult enne surma paar filmapiltu oma tegusid kahjatseda, ja seda nad õnnets, s. o. pörgu õnnets, ka tegiwad, ja taewa uks tehti neile lahti.“

„Tähendab siin on...“

Kõik kes oma wõistuse järele on elanud, oma wõistust tarwitada on wiitsinud, siin on kõik keda ühe sõnaga intelligentiaals nimetatakse, kõik keda nõnda

Našmutt uuel aastal:

„Maal kingitakse minu ametivendadele hobuseid ja eeslid, aga teie, patukoerad, olete nii hulla läinud, et minu kaufad päris tühjad on! Aga kas teie ei tea, et heidet andjat . . .“

nimetatud kiril hulla on mõistnud ja kes kiriku hulla on mõistnud, siin on inimese soodied..."

Meie astusime edasi.

Wõlmitud laega saalis oli mitu piljardid, ühe juures seisid paenduma lehaga, sügavate filmadega mees. Ta suitsetas paberossi ja üerus pillamisi kriiti piljardilepi otsa peale.

"Kes see on?" küsisin ma: sest nägu näitas mulle tuttav olema.

Kas teie siis ei tunne! See on kuuluis Inglise õpetaja Drummond, kelle raamat "Kallim vara ilma peal," kõikidesse keeltesse ümber on pandud. Tema mängib iga päew peale lõunat paar partiid piljardid motfioniks."

Dige küll, ma olin lugenud kusagilt, et Drummond maa peal ja heameelega piljardit oli mänginud.

Läksime edasi.

Läbi suurte lahtiste atende vaistis, ilmatu suur roheline puieestik muruplatfiga. Siin ja seal lillepõesad ja ilukaswud. Ma jäin järsku peatama. Nagu unes olin ma seda kõite ennem juba näinud: seal seisivad jooksiwad, kõndisivad, mängisivad kergetes walgetes ülitondades sihwalad noored neiud, roosakarwa nägudega, lehwivate juulstega. Nende seas noored mehed, täis elujõudu ja elurõemu...

Dige, mul tuli meelde: umbes selle sarnane on muhameelaste paradüis...

"Need on kõik, kes elawad on maa peal, nagu elama peab, looduste seaduste järele, mitte haiglaste filosoofide kõlbluseõpetuse järele."

"Mina tahan ka pörquusse elama jääda!" hüüdsin ma.

Enne peate oma eluea weel maa peal ära elama, wõid olla tahate lõputis weel taewasse peafeda," ütles mu selfiline.

M. M.

Kuulutus.

Päewaleht

rahameelne "Eesti" äripolitika, Pärdi majanduse ja sopalirjanduse ajaleht, ilmub 1908. a. suurem ditud kujul, nimelt poolteist poognat igapäew matulaturpaberil.

Lehe suurendust leidšime hädasti tarwis olewat, et oma austatud lugejatele rohlem pallimispaberit tuua wõiksime. Iseäransis suurelt wähenenud lugejate arw on meile selle suurenduse tarwiliselt teinud.

Nii laialt tuntud "ajalehe" Päewalehe siht ja püüdmissed on küllalt tuttawad. Päewaleht tahab häbemataalt ja sihitindlalt praeguste pöörete ja muutuste ajajärgus lugejaid põhuga sõõta ja sellega oma majandust tõsta.

Kui rahameelne ja rahahaldajate healekandja tahab Päewaleht ilka selle eest wälja astuda, et meie rahwa kodanlaste sissetulekud laieneks, et nende wõimuwalitususe sisseseade "wabal kristlikul" alusel kõik ilka la edaspidi nõnda jääks, nagu praegu on.

Meid kurwastab küll see nähtus, et laiemad ringkonnad ilka enam iseteadlikumaks, rahwa ja selfskondlifest tööst osawõitlikumaks saawad. Seda

tõendab ka seegi nähtus, et Päewalehe lugejate arw kolevasti on lahanenud.

Endi tõlle juuremat mõju ja tagajärge loota, kui senini on olnud, meie ei wõi, sest et wiimasel ajal Päewalehe alaliste kaastõlliste ja sõnumisaatjate hull hirmsasti on kokku kuuwanud. Nii ei ole meil peale toimetufeliikmete ja paari molutea enam ühtegi muud kaastõllist.

Iseäralist tähepanemist juhime selle peale, et iga päew ilmuv Päewaleht tänawu aastal suurendatud kujul ilmub ja poolteist poognat kõige pehmemat matulaturpaberit, mis iseäransis teatawaks otstarbeks wäga sünnis on, igapäew annab:

300 suurt poogent ja nummert igasugust pöhtu.

Iga päew "Kirjanduse lisa," wereromanidega.

52 nummri "Beretonnalehte" mis, dieti mingit huwitust ei palu.

Abress-kalendri 1908. a. kõiksuguste tarwiliste kalendriteatustega, mis muidugi wigadest kubisewad.

Seinakalendri 1908. a. mitme-wärwitrukis kõllide ja tontidega.

Saba liputades

Pärdiku Andres.

Katoliku pappide paradüis.

Kui teil meie ase antaks,
Siis te alles näha saaks,
Kudas elust rõemu tuntaks,
Kudas ilmas elataks.
Teha midagi meil pole,
Minult teisa noomida.
Ega's muidu läbi tule,
Waja neid ka koorida!

Teistel seda õpetame,
Kudas õndsaks saadakse,
Taewa teele juhatame,
Kõigest patust peastame.
Ise sõõd ja päewad wahwast'
Raha kokku ajame,
Rumalat ja wäetit rahwast'
Tugewasti tüssame.

Selle eest me kuulutame
Neile armu õpetust,
Kantsli pealt me tuulutame
Koguduse rumalust.
Aga seda wähendada, —
Mis sest meie hoolime?
Nende tarkust lahandada,
Seda meie soowime!

Ei me hooli nende nälgast,
Mis see puudub meiesse!
See on rahwas, kelle selfast
Willa meie niidame.
Mis siis muud, kui ole wahwas
Raha taslu toppima!
Wida rumalam on rahwas,
Seda parem n ü h k i d a!

Raudpea.

Ka mõttesalmsid.

Meie Mihkel.

Oled tark, kui mõistad petta,
 Äinapidi wedada;
 Püsti loll, kui lased petta,
 Ennast taga wedada.

Tarku taga kiusatakse,
 Lolla kätel kannetatakse,
 Walel kõrgeks kiidetakse,
 Õigust maha tallatakse —
 See on meie aja wiis.

Üks hirmus pühapäew.

Sinnawolinil Kilufoolaja istus nõndasamuti kui 16. oktobril 1905. aastal oma toas kõige juuremas ärewuses. Sada esimest lorda pani ta omal küsimust ette:

„Mis täna saab, kas löpeb lõit õnnelikult?“

„Kes teadis aga selle küsimuse peale õiget vastust anda?! Ei teegi!“

„Ja norus peaga jäi herra Kilufoolaja jälle leentoolile istuma.“

„Wahetewahel ruttas ta telefoni juurde.“

„Till... till... till...“

„Виновать, Ваше такои и такои то. Kas on lõit itta veel rahuline!“

„Kõit, lõit on rahuline!“

„Ja midagi pole tarta?“

„Tõendan Teile, et midagi pole tarta!“

Herra Kilufoolaja langes leentoolile tagasi.

„Piinawad mõtted ei andnud temale fiisgi rahu.“

„Kas tõesti, kas tõesti peats nad täna rahule jääma?“ õhkas ta.

„Kõit nende klubid on täna kinni, kus wiidawad nad täna aega, kui joowad nad veel endid lollits?“

„Ta astus atna alla ja waatas sealt alla uulitsale: Kõit oli seal rahul ja waiti; uulitsal liitufiwad lained, wiisatad inimesed. Herra Kilufoolaja tõmbas õhuatna lahti, pistis pea sealt wälja ja kuulatas (herra Kilufoolajal on wäga teraw kuulmine): ei kusagilt kostnud purjus inimeste lallutamist, ei kuulduud klaaside kõlminat.“

Sinnas walitjes täieline pühapäewarahu — lõit joogikohad oliwad kinni.

Kilufoolaja tõndis mõbda tuba edasi tagasi. Ta wabifewad huuled jostistafiwad:

„Kõit nende klubid on kinni nõndasamuti kui 16. oktobril... Ja nad on rahulised?...“

„Siis läfifwad ta mõtted jälle 16. oktobri peale: kuba fiis rahwahull tema majast oli mõbda hoowanud, kuba ta peaaegu surma hirmus oli telefoni juurde rutanud, mis fiis oli jündinud...“

Jämedad higipisarad tellifiwad ta otsa peale, kui ta seda sündmust meelde tuletas. Ta pühtis taskurätikuga higi ära.

„Ta wäfis tõndimisest ära ja lasi eufese kuscheti peale wuhlama.“

„Unerammestus hakkas nagu tema üle wõimust wõtma, ta tõrwu puutusiwad nagu hullade jalgade astumised, nagu maske kõnefumin.“

„Oh Jumal, aga ometigi!!“

„Nagu wält largas herra Kilufoolaja kuscheti pealt üles, hüppas telefoni juurde ja haaras selle nõnda pihlu.“

„Till... till... till...“

„Halloo!“

„Breili, see ja see nummer!“

„Walmis!“

„Till... till... till...“

„Halloo!“

„Mina Kilufoolija... Ваше такои и такои то! Ma kuulen rahwa summa liikumist... wiist on midagi kardetawat wäljas...“

„Oh, olge rahul. Pole midagi tarta! Need on õllepoenitub ja kõrtsmitub, kes rongis, tõrwalontidega kinnandunit Taratanni juurde lähewad paluma, et see funduslifi määrufid latsuts ära muuta.“

„EriIane.“

Ära uinu!

Ära hing sa uinu:
 Walwamas on spiki*) silm.
 Ta waritseb ja tabab,
 Kui sind katab unehõlm.

Oskar Oda.

„Ja: „Ütle mulle pojutene, kuba seda hõlitakse, kui suur hull elajaid, näitufeks ee-leid, ühte lofku koguwad?““

„Poe g: „Seda nimetatse seltstõndlijeks ühifufets.““

— hak —

Gäbikukkuund.

„Tagapere talusse tulnud kofilafed. Muibugi tehti süüa, juua. Pereema lähed natufefeks wälja ja saadab tütre kõbgift külaliste juurde. Mit kui see laual teekannu näeb kõrgib ta: „Kõtt, kuriwaim, kas ja saad laualt maha!!“ Käterätif wõtab kõbgifts hoogu ja lähemal filmapilgul lendab teekann kirjifedes nurta, mida poolpime peretütar kassifis pidanud.“

„Kofilaste käest päritakse muibugi nende seisuford hästi järele. Nõnda küfitti ühelt:“

„Aga kui palju figu teil tarjas on?“

„Kofilane, kes kes kannis wiletfa kuulmifega on, wastab tähtu: „Ah meid — meid on neli: mina, ema isa ja õde! —“

*) nuuskur.

Talupojal 12 rooga laual.

Baltimaa talupojad on jõukas rahwastajaks. Wõtame, näituseks, jödmise. Talupoeg ei lepi oma lõunalaua mitte nelja, wiie rooga; waid temal on kaksteistkümmend rooga laual.

Näha selgemaks arusaamiseks wõtan armud appi. Talupoeg wõtab kausist silgu ja paneb laua peale; siis wõtab teise silgu ja paneb risti esimese peale, nii X. Ja see on, — teie tunnete ju Sabina numbrid? — noh see on kümme.

Nüüd wõtab ja paneb ta wiluka leiba siltude kõrwale — XI ja siis weel taaritapa — XII nõnda. Mu herrad, wõite nüüd waewaks lugeda palju see on?

XII on kaksteistkümmend.

Noh, näete nüüd, kui palju roogasid Baltimaa talupojal lõunalaua on.

Meie Mihkel.

Keiser Nikolai I. läts fõrd paljude ülemate saadetusel, kellede seas ka Menschitow oli, Pulkowo observatoriumi. Keisri hätilise ilmumise üle nagu lohtunud, warjas end ülem-astronom Struwe teleskopi taha ära.

„Mis temaga on?“ küsis keiser.

„Teie kõrgus, ta on wist lohtunud, niipalju tähti mitte oma õigel kohal nähes,“ sõnas Menschitow keisri autäh'ede peale näidates.

Weneker'est — hak —

Kueaasta koor Tallinnas.

Saksad:

Alganud aasta, oh õnne meil anna,
Walides wõitu meil kätte oh kannal!
Eestlased kõrwale, ise me ette
Astume, wõtame ohjad siis kätte!

Beobachter:

Donnerwetter paraplii!
Asjad ei wõi kesta nii,
See ei olnud õieti,
Et meid kõrwa wihuti!
Meie koht on raatuses
Wolikogu-saali sees;
Peaks*) seal olgu meie mees,
Meie ikka kõige ees!

Zeitung

Praegu linnapeal on palju süüdi:
Wesi Ülemistes' alanemas ju!
See kõik toetamas on meie püüdi,
Hea meil seletada: Lender kõlwatu!

Tarakann:

Oh kallid saksad, armsad herrad,
Mind palun ära kuulata!
Ma teie poolt nii rohked korrad
Küll olen wõtnud rääkida;
Kas teie armu mul ei anna,
Mind oma meeste hulka kannal?!

*) Linnapeaks.

Mis lugu sest, et Eesti kannust
Ma olen wälja wõsunud?
Eks teilgi mitmel esiisad
On talutares kasunud.
Mu süda ainult teile tuksub,
Ta truuduses te wastu põksub!

Täiskoors:

Küll asi nii on ilma ees,
Et Tarakann on meie mees,
Crambambuli, crambambuli!

Beobachter:

Kuikoer on tarwis meil, siis las' ta aukuda,
Kui kaob wajuadus, las' raibe kärwada!

Peenike:

Kaugel, Peterburi linnas
Saadan päewad mööda ma.
Seal on saksad praegu hinnas,
Wõiwad julgelt elada.

Ega Tall'nas taha jääda
Meie koguni ei wõi!
Siin on tarwis wõitu saada,
Kadugu, kes meid siin löi!

Täiskoors:

Jah, see on kindel ilma ees:
Meil Purischkewitsh sõbramees!
Crambambuli, crambambuli!

Killing:

Ning parunid teil appi tõtwad:
Nad linna krunta osta wõtwad.
Nii ikka rohkem heali juurde saate
Ja lõpuks walimistel wõitjaks jääte.

Täiskoors:

Suur tänu mõisasakstele,
Et tõtwad abiks meitele!
Crambambuli, crambambuli!

Pealtwaatajad:

Saksad tulewad —
Majad ostawad.
Eestlased müütawad —
Uued ehitawad.

Mõned praegused linnawolinikud:

Noh, nõnda palju neil ometi raha pole,
et nad terwet linna jõuaksiwad oma
kätte kokku osta. Las müttawad peale,
küllap nad jälle ära wäsiwad.

Salmi Jaak.

Artistliku lastekasvatuse-feltši kontsert.

Kuda kodumaal elatakse ja mis seal tehtakse.

Matsi kuutroonikeri ülemgaade.

Urwaste kõstiril olivad väga rõõmsad jõulupühad: just pühade eel pani kontsent temale 26 rbl. palka juurde. No ütelgu veel keegi, et kõstiril, tõugub on, leda rahwal sugugi tarmis pole! Urwaste mehed waatawad asja peale hoopis teisest küljest. Üleni on Urwastes üks väga eeskujuline rahwas. Misjuguise waimustusega seal, näituseks, talupoegade konwendisaaditud paruniherrafid hurraa-hüüetel üles tõstiwad, kui nendele „armuliste“ poolt „molamäär“ anti! Oise südant liigutaw! Jah, Urwastes on Saksja-Gesti sõprust koguni kerge teoks teha; tšetwertnoi, korw olut, — ja kui ilta, kui ilta, kui ilta nii jääts!

Wastfeliina mõisaomanikul olivad, ilma kahtlemata, veel palju rõõmsamad pühad, kui Urwaste kõstiril 26 rublalise palgakõrgenduse pärast. Tähenadatud mõisnikul oli waldbadega suur „hariduseprofessori“ ees—koolimaade pärast—ja selles asjas sai ta wõidu. Pealegi maksawad wallad mõisaomanikule, peale koolimaade käest äraandmise, veel 317 rbl. kohtululufid. Siin on jälle selge ajalooline näitus selle üle, kui palawalt meie parunid rahwa hariduse edendamist südamel peal kannawad. Mäts maha niisuguste heategijate eest!

Rodawere kihelkonnas jäi Matskiwi mõisaomanik „haridusewõitluses“ õnnetumal kombel wõidetuleks. Ka tema professoris wallaga kooliraha pärast, kuid — kaotas professi. Ja nõnda on ta hariduse

püüetele tõlled ette tehtud. Muudugi leiab see „hirmus juhtumine“ Saksamaa juntrute healekandjas „Kreuz-Zeitungis“ tarmilist walgustust. Igatahes wõib Matskiwi mõisaomanik moraaliliselt täiesti rahuline olla: ta on hariduse edendamiseks tõesti kõlteinud, mis tema wõimu'es seisab.

Hariduse liitumine pole mitte üksnes Wiimaa mõisaherrade juures moodis, waid ka Gestimaalt on mõnda selle üle kuulda. Waiwaras on parun Tiefenhausen lihtsalt koolimaad walla käest ära wõtnud ja nad paarile taluperemehele ära müünud. Wiimased mõtlewat na' umbes Samaria mehe oja mängida ja koolikohta wallale edasi müüa — muudugi paraja wahel kasu eest.

Waiwara mõisa omanik parun Korff, kes seni ajani oma tööliste laste jaoks kooli ülewäl pibas, astus ka sammulese hariduse edendamiseks ära. Ta arwas nimelt, et haridus selle läbi palju paremini edeneb, kui töölistel ise oma laste eest kooliraha maksawad. Ja nõnda ka tehtigi. Au, kellele au tuleb anda!

Wiimajel ajal on inimesed hoopis käest ära läinud: ei tahja teised enam kiritus läia. Kui arim enam ei aita, seal peab hirmu appi wõtma. Tuntud asi on, et taluinimesed „pöwestla“ ees iseäralist saladuslikku hirmu tunnawad. Ja nüüd on Kanapa kirikherra ka oma koguduse liikmete wastu, kes kiritust eemale hoiawad, selle kantsleides äraproowitud abinõuu tarwitusele wõtnud ja katsub neid jumalawalla-

tuid „povešttaga“ kirikusse. Arvatavasti mõjub see abinõu toredasti. Aga kas sellest ei ole jälle näha, et meie kiril sugugi mitte ajalohaste uuenduste vastu tähelepanemata pole, vaid neid valmis on vastu võtma.

Teised kiriherrad pole veel oma Kanapäa ametivenna jälgedesse astunud. Nad katsuvad veel oma sõnade vägevusega õnne, et eneste karjatalletestest kirikõwastid jüdamid liigutada. Selle juures on aulised õpetajaherrad „õige kurja juurte“ otsimises haruldaselt ühemeelised. Kuna enne ilka ja alati, igaš asjas ja iga pool traditsiooniliselt kurat see peapatuoinas oli, on nüüd wanapoisile waimulikkude silmas uus paarimees juurde tulnud ja see pole keegi mu, kui — ajaleht, seesama Eesti ajaleht, kes trahwide hirmus päewal kui õõsel wärišeb, selle terwe elamine ja olemine just kui juukse karwa otšas ripub. Muidugi on ajalehta, kes selle poolest igaš tahtlusest wäljaspool seisawad, et neid wana pörgulise ga sarnas tets peetaks. Miiuguste „usaldusewääriliste“ seas on muidugi „Kisiraahwa pühapäewa leht“ esimeses reas, kuna temal „Siama“, „Saarlane“ ja „Wabadus“ järgnewad. Ka „Päewalehele“ saawat wahest see õnn osats, arawalitute seas wiibida. Aga harilikult ei peagi rahwas ülemal nimetatud „tullatefi“ ajalehtedeks ja kui kiriherrad ajalehta siunawad, siis nad muidugi sõna „ajalehed“ all oma pailapsi ei mõtle.

Halliste kiriherra on uuelaastal kõigest südamest pahandanud, et ajalehed oma weergudel rahwa jella kirikuwastajeid kirjasid landwad. Õpetaja kuulutanud rõemuga ja julgelt, et ta tagurlane on ja selleks ta edaspidi tahtwat jääda. Tõepoolest otsetõhene mees see Halliste kiriherra! See woorus on ta midagi wäärt.

Karulaš olewat, kiriherra kartmise järgi, asi koguni nii hull, et mitte sadat usklikku hingegi enam koguduses ei olewat. Ja kõige selle juures jällegi ajalehed süüdlased! Et neid kurat wõtaks — ajalehta nimelt.

Tarwastu kiriherral — jällegi seesama jutt: ilmalikud ajalehed olewat paha waimu mõtete, sünnitajad, neid lugedes minewat rahwas hukka. Usume kindlasti, et Tarwastu praosti herra ise mitte tialgi ühtegi ilmalikku ajalehte näpu wahalet et wõta — see wõits ju tema enese juures ka paha waimu mõtteid sünnitada.

Põide kiriherra peab ajalehede vastu päris tegelikku wõitlust: ta ei wõta neid enam oma postikotti vastu, sest et temast alati ajalehtedes kirjutawat Muidugi mõista: matt matiga.

Kurja eest hoidmisets oleks ilka küll soowida, et kiriherrade wõitlusel ajalehede vastu õige mõjuwad tagajärjed oleksiwad. Otsje südant liigutaw on, et jelles ajastiranduse vastu wõitlemises meie oma tallid suguwennad kõige ees sammuwad. Tarwastu Sürmann, Karula Wühner, Põide Siiska — ells need ole kõi armjad Eesti wennad, tellede pärast suu- ja sule sõdasid on peetud, keda rahwas rõemujoowastuses on koguduse peale vastu wõtnud. Armas Eesti rahwas! Wali omale ilka suguwennadid hingekarjasteks!

Awinurme wallamaja näitab tõesti üks õnnetuste pail olema: kui seal mitte lambid katti pole, siis

on seal petroleum otšas — emb-kumb äpardus on alati walitsemas — ja nõnda walitseb rahwa ootamisetoas alati Egiptuse pimedus. Wallamehed maksawad küll maksusid, aga see ei aita midagi: ilka lõhuvad nägemata waimud alalõpmata lambid katti wõi lõpetawad petroleumi otša. Просто бѣда!

Katwere Laia uulija majaomanitud on imekitu mõtte peale tulnud: Nemad tahawad kuulsa „Kuld-Antru“ trahterit, seda oma uulitsa auu ja ilu tõrwalitsemasse uulitsasse nihutada. Ja, mis oleks aga Katwere ilma „Kuld-Antruta“? Wõi on ehk Katweres veel ka mõni muu pail, mis selle linna „kuul-just aitab tõsta?

Kose kihelkonnas teewad talumehed Pitwa mõisa omanikule muret. Rõuawad, wa' pool pöörafed, et mõisnik peab 7 talulohta, oma ilusast, eestujuliseft, toredast mõisast ära lahutama, hooned kohtadele peale ehitama ja siis kohad talupoegade kätte rendile andma. Ja jonniwad kuramusel! Tšhetwertnoi ka enam ei aita!

Erilane.

Kas on meie herral muret?

Kas on meie herral muret?

Kust ta saab,

Mis ta sööb?

Ei ta nälga sure!

Tema loodab mõisa peale —

Prassib seal,

Palli peal . . .

Tõstab rõemuheale . . .

Oskar Oda.

Mõttetera.

Satira on wäga teraw ja wäga peenike pist-oda. Temaga wõib inimese ära surmata, aga jõehobule ei tee ta sugugi häda. Духъ Банко.

Küsimised ja kostmised.

Misugust püssi wõib ilma politsei lubata tarwitada?

Widupüssi.

Misuguse pussiga ei saa puud lõigata?

Wingerpussiga.

Kirjawastused

„Ajakirjanik“ Адольфъ Неклютовъ. Kallis inimene, pange järgmist, Teile tulusaid, näpunäiteid tähele: 1) Arge määrige walget paberit! 2) Arge raijake tinti! ja 3) Arge waewate oma „nuppu“.

— h a k — Põltsamaal. Looftime Teie poolt midagi paremat, tähendatud palad on ju tõlled ja suurjagu juba õige tulunud naljad.

Ilmub trükist uus raamat

Tähtis küsimus tegelises elus.

KUDAS KÄIMA PEALE JÄÄMISE EEST

☆ ☆ ☆ ☆ HOIDA. ☆ ☆ ☆ ☆

Kirjeldus, missugused kõige uuemaid abinõusi arstikunst käima peale jäämise eest hoidmiseks soovitab.

Dr. med. K. J. Drechsler. Eestikeelde stud. med. R. T.

Abinõud, meeste- ja naisterahwastele. 18 pildiga. Hind 50 kop. Kinnises kirjas kinnitatult kodu kätte saates 70 kop. Järeelmaksuga 80 kop. Pealadu Tallinnas, Suure Karja uul, nr. 23. Paalmanni trükikojas. Kirjastuse ühisus „Teadus.“

Asjad, mis kõiki täiskaswanud isikusi huwitawad, on selles raamatus tähtsate väljamaa professoride ning õpetatud meeste uurimise põhjal lühidelt ja arusaadawalt kokkuwõetud ning ära seletatud, nõnda et seda raamatut isearanis waesematele inimestele, kelle suure perekonna tekkimine kõige raskemaid tagajärgesi tuua võib, tähelepanemiseks ja läbilugemiseks palawalt soovitama peab.

Ostan ja müün igal ajal kõiksugu pruugitud majakraami ja mööblid

kõiksugu kappi, kummutid ja kohwrid, woodiisi, laudasi, sohwasid, toolisid, peeglid, piltisi, lampisid, pruugitud õmblusmasinaid, wast kohwi- ja theemasinaid, wast- ja brongsi lühtrid, kõiksugu wastriistasiid, seina- ja lauakellasiid, pruugitud klaverisi, wiilisi ja teisi nänguriistasiid, lapsewantrid, raudwoodisid ja kõiksugu teisi asju ja kraami, kõige wähemast, kuni kõige kallimani.

== Kellel midagi müüa on, palun teatada. ==

Weiksel Tartu maanteel, nr. 6,
pruugitud asjade poes, J. Sommer.

Imeilusad laulu-
ja mängumasinaid,
grammofonisiid

soowitab suure väljavalituse enne kuulmata odawate hindadega

lahiriistade ja grammofonide kauplus
O O Tallinnas, O O
Uunue uul. nr. 1.

Ilmus trükiti:

Kas teadus wõi usk?

Dr. A. Daiberi kirjatöö, hind 20 kop. Zuba raamatu pealkiri on huwitaw, siis siju muidugi palju h u w i t a w a m. Nõudte iga raamatumüüja käest.

„Teaduse“ kirjastus, Tallinnas.

„MEIE MATS“

nr. 33

ilmub 16. webruaril, ilusal paberil ja mitmevärwilises trükis.

„Meie Mats“

feinatalender, 3) „Meie Matsi“ wõitluselaulud.

ilmub 1908 a. raamatukirjastuse „Teaduse“ tulul ja maksab: aastaks, — postiga 2 rbl, postita 1 rbl. 50 kop., pooles aastaks poole wähem.

Tellijatele antakse käesolewa aasta algul hinnata kaasa: 1) „Meie Matsi“ piltidega tähtsamat, 2) Mitmevärwiline

üht nr. 10 kop.

Toimetus ja talitus: Tallinnas, Suure Karja uul. nr. 23., J. ja A. Paalmanni trükikojas. Kirjalik tellimiseaadress: „Meie Matsi“ toimetus, Tallinnas. Wene keeli: Журналъ „Мейе Матсъ“, Ревель. Tellimisi wõtawad wastu kõik ausad raamatukauplused ja ajalehede tellimiste wastuwõtjad.

Jaan Seen.